

Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε διαχρονικές φράσεις λαϊκής σοφίας, την προέλευση των οποίων οι περισσότεροι δεν γνωρίζουμε....

Οι φράσεις αυτές κρύβουν μία μικρή ιστορία, με άγνωστους σε εμάς πρωταγωνιστές, η οποία αφενός έχει κάτι να μας διδάξει, και αφετέρου απεικονίζει γλαφυρά τον τρόπο ζωής και δράσης των ανθρώπων μίας άλλης εποχής.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων η λαϊκή αυτή σοφία, έχει τις ρίζες της στην Αρχαία Ελλάδα και το Βυζάντιο, αποδεικνύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την συνέχεια του Ελληνισμού, εφόσον τις ίδιες φράσεις χρησιμοποιούμε και σήμερα. Οι άνθρωποι μπορεί να αλλάζουν ανάλογα με τις εποχές, ταυτόχρονα όμως, εύκολα διαπιστώνει κανείς, πως στην πραγματικότητα μοιραζόμαστε διαχρονικά τα ίδια πάθη, φόβους, ανησυχίες και ελπίδες.

ΧΤΥΠΑ ΞΥΛΟ

«Απτεσθαι ξύλου», έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες. Λόγω της πεποίθησης τους πως στα δένδρα κατοικούσαν νύμφες (Δρυάδες/Αμαδρυάδες) χτύπαγαν το ξύλο του κορμού των δένδρων για να επικαλεστούν την προστασία τους, καθώς οι νύμφες μπορούσαν να πραγματοποιήσουν τις ευχές των ανθρώπων. Αυτή η συνήθεια συνηθίζεται ακόμα και σήμερα, όταν ακούμε κάτι το οποίο δεν θέλουμε να μας συμβεί...

ΙΔΟΥ Η ΡΟΔΟΣ, ΙΔΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΠΗΔΗΜΑ

Η παροιμιώδης αυτή έκφραση, προέρχεται από τον μύθο του Αισώπου, «Ανήρ κομπαστής», και χρησιμοποιείται για όσους καυχούνται για κάτι και το υποστηρίζουν, αλλά αδυνατούν να αποδείξουν τα λεγόμενά τους. Σύμφωνα με τον μύθο, ένας αθλητής που βρισκόταν στην Αθήνα καυχιόνταν συνέχεια ότι σε αγώνες στην Ρόδο είχε πραγματοποιήσει ένα τεράστιο άλμα. Καθώς δεν τον πίστευε κανείς, αυτός έλεγε στους Αθηναίους να πάνε στη Ρόδο και να ρωτήσουν τους θεατές των αγώνων. Τότε ένας Αθηναίος πήγε στο σκάμμα, και με το χέρι έγραψε πάνω στην άμμο τη λέξη «Ρόδος». Κατόπιν γύρισε προς τον καυχησιάρη αθλητή και του είπε: «Αυτού γαρ και Ρόδος και πήδημα», το οποίο έχει μείνει ως «ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα». Το προφανές νόημα είναι ότι ο καθένας έχει οποτεδήποτε την δυνατότητα να αποδείξει τις δυνατότητές του και δεν χρειάζεται η επίκληση μυθικών προγόνων, κατορθωμάτων κτλ.

ΜΗ ΜΟΥ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΤΑΡΑΤΤΕ

Όταν οι Ρωμαίοι κυριεύσαν τις Συρακούσες το 212 π.Χ., μετά από τριετή αντίσταση των Ελλήνων, κάποιοι Ρωμαίοι στρατιώτες μπήκαν στο σπίτι του Αρχιμήδη, και τον βρήκαν να σχεδιάζει κύκλους στο έδαφος. Ο Αρχιμήδης τους παρακάλεσε να τον αφήσουν να τελειώσει τη λύση κάποιου σπουδαίου προβλήματος που τον απασχολούσε, εξού και οι κύκλοι στο έδαφος. Για αυτό και τους είπε το γνωστό «μη μου τους κύκλους τάραττε». Ο Ρωμαίος στρατιώτης όμως δυστυχώς και τους κύκλους του χάλασε, και τον Αρχιμήδη σκότωσε...!!!! Η φράση όμως έμεινε...

ΚΟΡΑΚΙΑΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΨΑ.

Φράση που προέρχεται από έναν αρχαιοελληνικό μύθο. Σύμφωνα με αυτόν, σε κάποια μικρή ορεινή πόλη της αρχαίας Ελλάδας, οι κάτοικοι αποφάσισαν κάποτε να κάνουν μια θυσία στο θεό Απόλλωνα. Το νερό όμως που θεωρούσαν ιερό και το χρησιμοποιούσαν στις θυσίες, βρίσκονταν ανάμεσα σε δύσβατα φαράγγια. Έπρεπε λοιπόν για αυτή τη σημαντική θυσία να στείλουν κάποιον σε αυτή τη δύσκολη και ανηφορική διαδρομή, για να φέρει το «ιερό» νερό. Ξαφνικά, ακούστηκε μια φωνή από ένα δέντρο εκεί κοντά. Ήταν η φωνή ενός κόρακα ο οποίος προσφερόταν να αναλάβει το συγκεκριμένο εγχείρημα. Παρά την έκπληξη που ένιωσαν οι κάτοικοι ακούγοντας τη φωνή του κόρακα, αποφάσισαν να του αναθέσουν την αποστολή, μιας και με τα φτερά του θα έφτανε γρήγορα και εύκολα στην πηγή που έτρεχε το «ιερό» αυτό νερό. Έδωσαν λοιπόν, οι άνθρωποι στον κόρακα μια μικρή υδρία, αυτός την άρπαξε με τα νύχια του και πέταξε στον ουρανό με κατεύθυνση την πηγή. Ο κόρακας έφτασε γρήγορα στην πηγή. Πλάι της αντίκρισε μια συκιά γεμάτη σύκα, και λιχούδης καθώς ήταν άρχισε να δοκιμάζει μερικά σύκα. Τα σύκα όμως ήταν άγουρα, και ο κόρακας αποφάσισε να περιμένει μέχρι να ωριμάσουν, ξεχνώντας όμως την αποστολή που είχε αναλάβει για λογαριασμό των ανθρώπων. Περίμενε τελικά δύο ολόκληρες μέρες ώσπου τα σύκα ωρίμασαν. Έφαγε πολλά μέχρι που κάποια στιγμή θυμήθηκε τον πραγματικό λόγο για τον οποίο είχε έρθει στην πηγή. Άρχισε να σκέφτεται λοιπόν, πώς θα δικαιολογούσε την αργοπορία του στους κατοίκους της πόλης. Τελικά γέμισε με νερό τη μικρή υδρία, άρπαξε με το ράμφος του ένα μεγάλο φίδι το οποίο διέκρινε να κινείται κοντά στους θάμνους και πέταξε για την πόλη. Όταν ο κόρακας έφτασε στην πόλη, οι κάτοικοι θέλησαν να μάθουν το λόγο για τον οποίο άργησε να επιστρέψει με το νερό από την πηγή. Ο κόρακας αφού άφησε κάτω την υδρία και το φίδι, και ισχυρίστηκε ότι το συγκεκριμένο φίδι ρουφούσε το νερό από την πηγή, με αποτέλεσμα αυτή να αρχίσει να ξεραίνεται. Έπειτα τους είπε πως όταν το φίδι αποκοιμήθηκε, αυτός γέμισε την υδρία με το νερό και γράπωσε και το φίδι για να το παρουσιάσει στους κατοίκους. Οι άνθρωποι τον πίστεψαν και σκότωσαν το φίδι χτυπώντας το με πέτρες και ξύλα. Όμως, το φίδι αυτό ήταν του θεού Απόλλωνα, και ο θεός του φωτός οργισμένος αποφάσισε να τιμωρήσει τον κόρακα για το ψέμα του. Έτσι από εκείνη την ημέρα, κάθε φορά που ο κόρακας προσπαθούσε να πει νερό από κάποια πηγή, αυτή στέρευε. Κράτησε πολύ καιρό το μαρτύριο αυτό της δίψας του κόρακα, μέχρι που ο Απόλλωνας τον λυπήθηκε και τον έκανε αστέρι στον ουρανό. Από τότε, όταν κάποιος διψούσε πολύ, έλεγε τη φράση « Κοράκιασα από τη δίψα ». Και αυτή η φράση έχει παραμείνει ως τις μέρες μας.

Ο ΚΛΕΨΑΣ ΤΟΥ ΚΛΕΨΑΝΤΟΣ

Αρχαία ελληνική έκφραση, (Αλωπεκίζειν προς ετέρα αλώπεκα). Παροιμία που λεγόταν για τους απατεώνες και μάλιστα σε περιπτώσεις που κάποιος εξ αυτών, επιχειρούσε να εξαπατήσει άλλον απατεώνα.

ΦΟΒΟΥ ΤΟΥΣ ΔΑΝΑΟΥΣ ΚΑΙ ΔΩΡΑ ΦΕΡΟΝΤΑΣ

Φράση που χρησιμοποιείται για να υποδείξει δολιότητα. Κατά την διάρκεια του Τρωικού πολέμου, Ο Λαοκόων ένας από τους Τρώες ιερείς του Θυμβραίου Απόλλωνα, προειδοποίησε τους συμπατριώτες του Τρώες, (μάταια) να μη δεχθούν το δώρο που πρόσφεραν οι Έλληνες -οι Δαναοί- στους Τρώες, όταν υποτίθεται ότι

αποφάσισαν να τερματίσουν την πολιορκία τους. Το προκείμενο δώρο ήταν, εννοείται, ο Δούρειος ίππος. Δώρο που αποδείχθηκε θανάσιμο και καταστροφικό για τους Τρώες, και την αγαπημένη τους πόλη, την Τροία.

ΚΑΒΑΛΗΣΕ ΤΟ ΚΑΛΑΜΙ

Είναι μια έκφραση που ίσως προέρχεται από την Αρχαία Ελλάδα. Οι Σπαρτιάτες το έλεγαν για να πειράζουν τον Αγησίλαο. Ο Αγησίλαος αγαπούσε πολύ τα παιδιά του και όταν ήταν μικρά έπαιζε μαζί τους, καβαλώντας σαν σε άλογο, ένα καλάμι. Κάποια μέρα όμως τον είδε ένας φίλος του σε αυτή την στάση και ο Αγησίλαος τον παρακάλεσε να μην πει τίποτα σε κανέναν. Αλλά εκείνος δεν κράτησε τον λόγο του και το είπε σε άλλους, για να διαδοθεί σιγά – σιγά σε όλους και να φθάσει στις μέρες μας, με αλλαγμένη την ερμηνεία του (το λέμε όταν θέλουμε να πούμε για κάποιον ότι πήραν τα μυαλά του αέρα).

ΣΕ ΤΡΩΕΙ Η ΜΥΤΗ ΣΟΥ, ΞΥΛΟ ΘΑ ΦΑΣ

Στην αρχαία Ελλάδα πίστευαν πως ο «κνησμός», η φαγούρα, δηλαδή, του σώματος, ήταν προειδοποίηση των Θεών. Πίστευαν πως όταν ένας άνθρωπος αισθανόταν φαγούρα στα πόδια του, θα έφευγε σε ταξίδι. Όταν πάλι τον έτρωγε η αριστερή του παλάμη, θα έπαιρνε δώρα. Η πρόληψη αυτή έμεινε ως τα χρόνια μας. «Με τρώει το χέρι μου χρήματα θα πάρω», συνηθίζουμε να λέμε όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Οι αρχαίοι όμως, θεωρούσαν γρουσουζιά, όταν αισθανόταν φαγούρα στην πλάτη, στο λαιμό, στα αφτιά και στη μύτη. Κάποτε για παράδειγμα, ο βασιλιάς της Σπάρτης Άγις, ενώ έκανε πολεμικό συμβούλιο με τους αρχηγούς του, είδε ξαφνικά κάποιον από αυτούς να ξύνει αφηρημένος το αφτί του. Αμέσως σηκώθηκε πάνω και διέλυσε το συμβούλιο.- Θα έχουμε αποτυχία οπωσδήποτε. Οι θεοί προειδοποίησαν τον Αρίσταρχο. Ας αναβάλουμε για αργότερα την εκστρατεία. Οι Σπαρτιάτες πίστευαν ακόμη ότι τα παιδιά που αισθάνονταν φαγούρα στη μύτη τους, θα γινόντουσαν κακοί πολεμιστές. Έτσι, όταν έβλεπαν κανένα παιδί να ξύνει τη μύτη του, το τιμωρούσαν, για να μην την ξαναξύσει άλλη φορά. Από την πρόληψη αυτή βγήκε η φράση : «η μύτη σου σε τρώει, ξύλο θα φας».

ΠΡΑΣΣΕΙΝ ΑΛΟΓΑ

Όταν κάποιος σε μία συζήτηση μας λει πράγματα με τα οποία διαφωνούμε ή μας ακούγονται παράλογα, συνηθίζουμε να λέμε: « Τί είναι αυτά που μου λες; Αυτά είναι αηδίες και πράσσειν άλογα». Το «πράσσειν άλογα» λοιπόν, δεν είναι πράσινα άλογα όπως πιστεύει πολύς κόσμος, αλλά αρχαία ελληνική έκφραση. Προέρχεται εκ του ενεργητικού απαρέμφατου του ρήματος «πράττω» ή/και «πράσσω» (τα δύο τ, αντικαθίστανται στα αρχαία και από δύο σ), που είναι το «πράττειν» ή/και «πράσσειν» και του «άλογο» που είναι ουσιαστικά το ουσιαστικό «λόγος» που σημαίνει λογική (σε μία από τις έννοιες του) με το α στερητικό μπροστά. Α-λογο το παράλογο, δηλαδή ,Πράσσειν άλογα, το να κάνει κανείς παράλογα πράγματα.

ΕΝΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙ ΔΕ ΦΕΡΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ

Σ' έναν από τους μύθους του Αισώπου διαβάζουμε, πως ένας άσωτος και σπάταλος νέος, αφού έφαγε όλη του την περιουσία, δεν του είχε απομείνει παρά ο καινούριος του χονδρός εξωτερικός μανδύας. Κάποια μέρα, λοιπόν, που τυχαία είδε ένα χελιδόνι

να πετάει έξω από το παράθυρό του, φαντάστηκε πως ο χειμώνας είχε περάσει και πως ήρθε πια η άνοιξη. Πούλησε τότε και το μανδύα σαν αχρείαστο. Αλλά το χειμωνιάτικο κρύο είχε άλλη γνώμη και ξαναγύρισε την άλλη μέρα πιο τσουχτερό. Οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν τη φράση αυτή με τα λόγια: « μία χελιδών έαρ ου ποιεί». Κατά τον Αριστοτέλη: «Το γάρ έαρ ούτε μία χελιδών ποιεί ούτε μία ημέρα». Επίσης, συγγενική είναι η φράση: «Μ' ένα χελιδόνι, καλοκαίρι δεν κάνει, ούτε μια μέλισσα μέλι» και «μ' ένα λουλούδι καλοκαίρι δε γίνεται».

ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΙΑ ΔΑΚΡΥΑ

Ο κροκόδειλος όταν θέλει να ξεγελάσει το θύμα του, κρύβεται και βγάζει κάτι παράξενους ήχους, που μοιάζουν καταπληκτικά με κλάμα μωρού παιδιού. Έτσι, αυτοί που τον ακούν, νομίζουν ότι πρόκειται για κάποιο παιδάκι και τρέχουν να το βοηθήσουν... Ο κροκόδειλος τότε επιτίθεται ξαφνικά και σκοτώνει το θύμα του. Στην αρχαία Ελλάδα ο κροκόδειλος ήταν άγνωστος, οι Έλληνες όμως έμαθαν για αυτόν από τους Φοίνικες εμπόρους, που τους γέμιζε με τρόμο και θαυμασμό για την δύναμη και την πανουργία του κροκόδειλου. Έτσι λοιπόν, παρόλο που στην Ελλάδα δεν υπήρχαν κροκόδειλοι, τα «κροκοδείλια δάκρυα», που λέμε σήμερα γ' αυτούς που ψευτόκλαινε, είναι φράση καθαρά αρχαία ελληνική.

ΑΡΕΣ ΜΑΡΕΣ ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΕΣ

Η Έκφραση προέρχεται από αρχαίες Ελληνικές κατάρες. Στον ενικό η λέξη είναι Κατάρα Κατ-άρα Με την πάροδο των χρόνων για λόγους καθαρά εϋηχους και μόνο προσετέθη και το «Μ». Δηλαδή: Κατ-άρα-μάρα. Και έτσι στη νεότερη ελληνική έγινε -αρα-μάρα, άρες μάρες, έβαλαν και την «κούφια» ομοιοκατάληκτη λέξη κουκουνάρες (κούφια δεν είναι τα κουκουνάρια;) και δημιουργήθηκε αυτή η καινούρια φράση! την λέμε όταν θέλουμε να δηλώσουμε πως ακούσαμε κάτι χωρίς νόημα και χωρίς ουσία!

ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΚΑΚΟ

Τη φράση αυτή τη βρίσκουμε για πρώτη φορά σ' ένα στίχο του Μένανδρου (342-291 π.Χ.), που μιλάει για το γάμο. Ο ποιητής γράφει ότι ο γάμος «...εάν τις την Αλήθειαν σκοπή, κακόν μεν εστίν, άλλ' αναγκαίον κακόν». Δηλαδή: Εάν θέλουμε να το εξετάσουμε στο φως της αλήθειας, ο γάμος είναι μεν ένα κακό, αλλά «αναγκαίον κακόν». Σ' ένα άλλο απόσπασμα του Μένανδρου διαβάζουμε -ίσως για παρηγοριά για τα παραπάνω- την εξής περικοπή: «Πάντων ιατρός των αναγκαίων κακών χρόνος εστίν». Επίσης: «αθάνατον εστί κακόν αναγκαίον γυνή». Δηλαδή, η γυναίκα είναι το αιώνιο αναγκαίο κακό.

ΚΑΤΑ ΦΩΝΗ ΚΙ Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Στην αρχαιότητα, όταν ένας γαΐδαρος φώναζε πριν αρχίσει μια μάχη, νόμιζαν ότι οι θεοί τους προειδοποιούσαν για τη νίκη. Κάποτε ο Φωκίωνας ετοιμαζόταν να επιτεθεί στους Μακεδόνες του Φιλίππου, αλλά δεν ήταν και τόσο βέβαιος για το αποτέλεσμα, επειδή οι στρατιώτες του ήταν λίγοι. Τότε αποφάσισε ν' αναβάλει για μερικές μέρες την επίθεση, ώσπου να του στείλουν τις επικουρίες, που του είχαν υποσχεθεί οι Αθηναίοι. Πάνω, όμως, που ήταν έτοιμος να διατάξει υποχώρηση, άκουσε ξαφνικά τη φωνή ενός γαϊδάρου από το στρατόπεδο του. – Κατά φωνή κι ο γαΐδαρος! έκανε ενθουσιασμένος ο Φωκίωνας. Και διέταξε ν' αρχίσει η επίθεση, με την οποία νίκησε

τους Μακεδόνες. Από τότε ο λόγος έμεινε, και τον λέμε συχνά, όταν βλέπουμε ξαφνικά κάποιο φίλο μας, που δεν τον περιμέναμε.

ΔΕΝ ΙΔΡΩΝΕΙ Τ' ΑΥΤΙ ΤΟΥ

Την φράση αυτή την χρωστάμε στον πατέρα της Ιατρικής τον Ασκληπιό. Όταν κάποια νεαρή τον ρώτησε, με ποιον τρόπο θα μπορούσε να κάνει τον νεαρό που της άρεσε να την αγαπήσει, αυτός απάντησε : «Να τον κλείσεις σ' ένα πολύ ζεστό δωμάτιο, την συμβούλευσε, και αν ιδρώσουν τα φτιά του, θα σ αγαπήσει. Αν δεν ιδρώσουν, μην παιδεύεσαι άδικα». Από την περιεργη αυτή συμβουλή του Ασκληπιού, έμεινε ως τα χρόνια μας η φράση «δεν ιδρώνει τ' αυτί του», που τη λέμε συνήθως, για τους αναισθητους και αδιάφορους.

ΔΙΝΩ ΤΟΠΟ ΣΤΗΝ ΟΡΓΗ.

Δώσε τόπο της οργής», φράση που την βρίσκουμε στην «Αντιγόνη» του Σοφοκλή (718): «είκε θυμώ και μετάστασιν δίδου». Αυτά τα λόγια λει ο Αίμωνας στον πατέρα του τον Κρέοντα , που επιμένει να τιμωρήσει την Αντιγόνη, γιατί δεν υπάκουσε στη διαταγή του και έθαψε τον αδελφό της Πολυνείκη. «Είκε» σημαίνει υποχώρησε, «θυμώ και» αντί «και θυμώ μετάστασιν δίδου» , δηλαδή, και άλλαξε γνώμη, δηλαδή, δώσε τόπο στην οργή. Στις «Ευμενίδες» του Αισχύλου (847) λει η θεά Αθηνά στο Χορό (των Ευμενίδων): «οργάς ξυνοίσω σοι γεραιτέρα γαρ ει». Η λ έξη οργή έχει και τη σημασία: διάθεσης, των αισθημάτων, όπως κι εδώ «θα δώσω τόπο στην οργή», θα υποχωρήσω και θα ανεχθώ τις διαθέσεις σου (ξυνοίσω που σημαίνει συνοίσω , μέλλον του συμφέρω, εδώ ανέχομαι, συγχωρώ, υπομένω), γιατί είσαι γεροντότερη (Ευριπ. Ελ. 80, Απόσπ. 31) «οργή είκειν» κ.ά.

ΚΑΛΛΙΟ ΑΡΓΑ ΠΑΡΑ ΠΟΤΕ

Όταν ο Σωκράτης, σε περασμένη πια ηλικία αποφάσισε να μάθει κιθάρα, τον πείραξαν οι φίλοι του, λέγοντας του: «Γέρων ών κίθαριν μανθάνεις;...». Κι ο Σωκράτης τότε απάντησε: «Κάλλιον οψιμαθής ή αμαθής (παραμένειν)».

ΤΟΥ ΠΗΡΕ ΤΟΝ ΑΕΡΑ..

Η έκφραση αυτή έχει παραμείνει από την αρχαία Ελλάδα και συγκεκριμένα από τις ναυμαχίες που έδιναν οι αρχαίοι Έλληνες. Οποίος μπορούσε να εκμεταλλευτεί καλύτερα τον αέρα μπορούσε να κινηθεί πιο γρήγορα άρα και να νικήσει. Έτσι οποίος έπαιρνε τον αέρα ήταν και ο νικητής.

ΑΕΡΑ!

Στην αρχαία Ελλάδα, όταν άρχιζε κάποια μάχη, οι πολεμιστές έφεταν πάνω στον αντίπαλό τους, φωνάζοντας «αλαλά», λέξη που δεν είχε κανένα νόημα, αλλά ήταν απλώς πολεμική κραυγή. Απ' αυτό, ωστόσο, βγήκε η λέξη «αλαλάζω» και η αρχαία φράση «ήλόλαζον την νίκην». Ο αλαλαγμός χρησιμοποιήθηκε και στους νεότερους πολέμους, τόσο για εμπύχωση των πολεμιστών, ιδίως στις εφόδους, όσο και σαν επωδός της νίκης, αφού αντικαταστάθηκε η λέξη «Αλαλά» με τη λέξη «Αέρα». Αλλά ποιο ήταν πάλι το γεγονός εκείνο που έκανε τη λέξη «Αέρα» να επικρατήσει σαν πολεμική κραυγή; Κατά την πολιορκία των Ιωαννίνων (1912-13), οι οβίδες του

εχθρού, που χτυπούσαν εναντίον των οχρωματικών θέσεων του στρατού μας, δεν έφερναν σχεδόν κανένα αποτέλεσμα, εκτός από το δυνατό αέρα, που δημιουργούσαν ολόγυρα οι εκρήξεις. Σε κάθε τέτοια, λοιπόν, αποτυχημένη βολή, οι Έλληνες στρατιώτες -προπαντός όμως οι θρυλικοί Τσολιάδες- φώναζαν όλοι μαζί «Αέρα!», θέλοντας με τον τρόπο αυτό να εκδηλώσουν τη χαρά τους για την εχθρική αποτυχία (ειπώθηκε για πρώτη φορά από εύζωνα του 1/38 Συντάγματος Ευζώνων). Η λέξη, όμως, «Αέρα» έγινε ένα πραγματικό σύμβολο κατά τον πόλεμο της 28ης Οκτωβρίου 1940.

ΤΑ ΤΣΟΥΞΑΜΕ

Στην αρχαιότητα, υπήρχαν πολλές γυναίκες, που έπιναν πολύ κρασί, ανακατεύοντας το ποτό τους με μια ειδική σκόνη, που έκανε το κρασί να γίνεται πιο πικάντικο. Απ' αυτό βγήκε και η φράση «τα τσούξαμε».

ΕΣ ΑΥΡΙΟΝ ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ

Αυτή η παροιμιακή φράση είναι του Πλουτάρχου, από το βίο του Πλουτάρχου που αναφέρεται στον Πελοπίδα. Ανήκει στον Θηβαίο στρατηγό Αρχία (4ος αι. π.Χ.), φίλο των Σπαρτιατών, όταν σε ένα συμπόσιο κάποιος του πήγε ένα γράμμα, που περιείχε την πληροφορία ότι κινδύνευε από τους δημοκρατικούς και τον Πελοπίδα που είχε επιστρέψει στη Θήβα από την Αθήνα κρυφά. Βρισκόμαστε στο 379 π.Χ. Ο Αρχίας, πάνω στο γλέντι και μέσα στη χαρά του, πάνω στη μέθη της δύναμής του και της εξουσίας, αμέλησε να το ανοίξει. Αντί να ανοίξει την επιστολή και να τη διαβάσει, την έβαλε στην άκρη λέγοντας «εις αύριον τα σπουδαία», δηλαδή αύριο θα διαβάσω τα σημαντικά πράγματα που περιέχει αυτή η επιστολή. Αυτό ήταν και το λάθος του. Σε λίγο δολοφονήθηκε και αυτός και οι φίλοι του.

ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΗΣ ΘΕΟΣ

Με την φράση «από μηχανής θεός» χαρακτηρίζουμε ένα πρόσωπο ή ένα γεγονός, που με την απροσδόκητη εμφάνισή του, δίνει μια λύση ή μια νέα εξέλιξη σε περίπτωση αμηχανίας ή διλήμματος. Η καταγωγή της έκφρασης αυτής, ανάγεται στην αρχαία ελληνική δραματική ποίηση και ειδικότερα στην τραγωδία. Συγκεκριμένα, σε αρκετές περιπτώσεις ο τραγικός ποιητής οδηγούσε σταδιακά την εξέλιξη του μύθου σ' ένα σημείο αδιεξόδου, με αποτέλεσμα η εξεύρεση μιας λύσης να είναι πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη. Τότε, προκειμένου το θεατρικό έργο να φτάσει σε ένα τέλος, συνέβαινε το εξής: εισαγόταν στο μύθο ένα θεϊκό πρόσωπο, που με την παρέμβασή του έδινε μια λύση στο αδιέξοδο και το έργο μπορούσε πλέον να ολοκληρωθεί ομαλά. Η έκφραση «ο από μηχανής θεός» καθιερώθηκε, επειδή αυτό το θεϊκό πρόσωπο εμφανιζόταν στη σκηνή του θεάτρου με τη βοήθεια της «μηχανής», δηλαδή ενός ξύλινου γερανού, ώστε να φαίνεται ότι έρχεται από ψηλά, ή καμιά φορά από καταπακτή, εάν επρόκειτο για θεό του Άδη. Ουσιαστικά, δηλαδή, πρόκειται για μια περίπτωση επιφάνειας (θεϊκής δηλαδή εμφάνισης στους θνητούς), που συνέβαινε στο τέλος μιας τραγωδίας, διευκολύνοντας τον τραγικό ποιητή να δώσει μια φυσική λύση στο μύθο του έργου του.

ΤΑ ΣΠΑΣΑΜΕ

Οι αρχαίοι Κρήτες την παραμονή του γάμου τους, συγκέντρωναν σε ένα μεγάλο δωμάτιο διάφορα πήλινα βάζα κι ενώ τραγουδούσαν και χόρευαν, τα έσπαζαν ένα ένα. Η συνήθεια αυτή με τον καιρό, γενικεύτηκε σε όλη την Ελλάδα. Από αυτή την συνήθεια βγήκε η φράση «τα σπάσαμε» που τη λέμε μετά από κάθε διασκέδαση.

ΤΡΩΕΙ ΤΑ ΝΥΧΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΚΑΥΓΑ

Ένα από τα αγαπημένα θεάματα των Ρωμαίων και αργότερα των Βυζαντινών, ήταν η ελεύθερη πάλη. Οι περισσότεροι από τους παλαιστές, ήταν σκλάβοι, που έβγαιναν από το στίβο με την ελπίδα να νικήσουν και να απελευθερωθούν. Στην ελεύθερη αυτή πάλη επιτρέπονταν τα πάντα γροθιές, κλωτσιές, κουτουλιές, ακόμη και το πνίξιμο. Το μόνο που απαγορευόταν αυστηρά ήταν οι γρατσουνιές. Ο παλαιστής έπρεπε να νικήσει τον αντίπαλό του, χωρίς να του προξενήσει την παραμικρή αμυχή με τα νύχια, κάτι που δεν ήταν εύκολο, καθώς τα νύχια των σκλάβων, ήταν μεγάλα και σκληρά από τις βαριές δουλειές που έκαναν. Γι' αυτό λίγο προτού βγουν στο στίβο, άρχιζαν να τα κόβουν, όπως μπορούσαν, με τα δόντια τους. Από το γεγονός αυτό βγήκε κι η φράση «τρώνει τα νύχια του για καβγά».

ΓΙΑ ΨΥΛΛΟΥ ΠΗΔΗΜΑ

Από τον πρώτο αιώνα η επικοινωνία των Ρωμαίων με τον ασιατικό κόσμο, είχε σαν αποτέλεσμα την εισαγωγή πληθώρας γελοίων και εξευτελιστικών δεισιδαιμονιών, που κατέκλυσαν όλες τις επαρχίες της Ιταλίας. Εκείνοι που φοβόντουσαν το μάτιασμα, κατάφευγαν στις μάγισσες, για να τους ξορκίσουν μ' ένα πολύ περίεργο τρόπο: Οι μάγισσες αυτές είχαν μερικούς γυμνασμένους ψύλλους, που πηδούσαν γύρω από ένα πιάτο με νερό. Αν ο ψύλλος έπεφτε μέσα και πνιγόταν, τότε αυτός που τον μάτιασε ήταν εχθρός. Αν συνέβαινε το αντίθετο -αν δεν πνιγόταν δηλαδή-τότε το μάτιασμα ήταν από φίλο, πράγμα που θα περνούσε γρήγορα. Κάποτε μια μάγισσα υπέδειξε σ' έναν πελάτη της ένα τέτοιο εχθρό με τ' όνομα του. Εκείνος πήγε, τον βρήκε και τον σκότωσε. Έτσι άρχισε μια φοβερή «βεντέτα» ανάμεσα σε δύο οικογένειες, που κράτησε πολλά χρόνια. Ωστόσο, από το δραματικό αυτό επεισόδιο, που το προξένησε μια ανόητη πρόληψη, βγήκε και έμεινε παροιμιακή η φράση: «Για ψύλλου πήδημα».

ΤΟΥ ΕΔΩΣΕ ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΡΙ

Με τη φράση αυτή εννοούμε ότι κάποιον τον διώχνουμε, τον απολύουμε από τη δουλειά του για διάφορους λόγους. Αυτή η έκφραση ξεκίνησε από ένα παλιό έθιμο, που είχε την πρώτη εφαρμογή του στη Βαβυλωνία. Όταν ο βασιλιάς ήθελε να αντικαταστήσει έναν άρχοντα, είτε γιατί ήταν ανεπαρκής, είτε γιατί με κάποια σφάλματά του είχε πέσει στη δυσμένειά του, του έστελνε ένα ζευγάρι από παλιά παπούτσια με γραμμένο από κάτω το όνομα αυτού που το λάβαινε. Το έθιμο αυτό το πήραν από τους Βαβυλώνιους και οι Βυζαντινοί και το διατήρησαν ως τα τελευταία χρόνια της αυτοκρατορίας. Σχέση έχει και η άλλη φράση που λέμε: «σε γράφω στα παλιά μου τα παπούτσια». Δηλαδή δεν σε υπολογίζω, δε σου δίνω αξία, σημασία, σε αγνωώ

Έγινε γλέντι τρικούβερτο

Δηλαδή, έγινε γλέντι εξαισίο, υπέροχο. Αυτή η φράση προέρχεται από τα μεγάλα καράβια.

Αυτά είχαν τρεις κουβέρτες (καταστρώματα). Έτσι στη φράση μας για να δηλώσουμε ότι

το γλέντι μας ήταν μεγάλο, το παρομοιάσαμε με το μεγάλο καράβι που είχε τρεις κουβέρτες. Άρα θα ήταν πολύ μεγάλο.

Καλή σταδιοδρομία

Αυτή η φράση έχει την προέλευσή της από το δρόμο του ενός Σταδίου των αρχαίων στην Ολυμπία, εκεί που γινόντουσαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Πήραν τα μυαλά του αέρα

Μέσα στα όπλα, στις μηχανές και γενικά στα «μέσα» του πολέμου, το “Υγρόν Πυρ” είναι ένα από τα πιο περίεργα και θαυμαστά έργα του ανθρώπου. Την απόκρυφη εφεύρεση την έφερε – καθώς λένε – στο Βυζάντιο, τον έβδομο αιώνα, ένας καλόγερος από τη Συρία, ο Καλλίνικος.

Στην πλώρη κάθε “χελιδονιού” – δηλαδή μεγάλου βυζαντινού πλοίου με τέσσερις σειρές κουπιά – ήταν τοποθετημένη σαν προτομή, το κεφάλι ενός λιονταριού ή άλλου θηρίου ή και ανθρώπου ακόμα, καμωμένο από μπρούντζο, που είχε το στόμα του διαρκώς ανοιχτό.

Το στόμα αυτό επικοινωνούσε με κάτι σωλήνες, από τις οποίες χυνόταν το υγρό – που ήταν μαύρο σαν ακάθατο πετρέλαιο – ενώ την ίδια στιγμή, από ένα άλλο σωλήνα στελνόταν με ειδικές φυσούνες άφθονος αέρας, ώστε να μπορεί να τινάζεται μακριά το υγρό.

Τους σωλήνες αυτούς, που επικοινωνούσαν απευθείας με το κεφάλι, οι Βυζαντινοί τους ονόμαζαν “μυελούς”.

Από το τελευταίο αυτό, λοιπόν, έμεινε ως τα χρόνια μας η πασίγνωστη φράση “πήραν ,τα μυαλά του αέρα”

Ο καλός ο καπετάνιος στη φουρτούνα φαίνεται

Η φράση “Ο καλός ο καπετάνιος στη φουρτούνα φαίνεται”, που τη λέμε για τους ανθρώπους εκείνους που δεν τους τρομάζουν οι δυστυχίες, είναι παρμένη από τη ζωή των ναυτικών, που έχουν συνηθίσει στις μεγάλες τρικυμίες. Την έλεγαν, χωρίς καμία παραλλαγή, οι αρχαίοι Έλληνες και οι Βυζαντινοί.

Φτου κι απ’ την αρχή

Όταν τελείωναν τα παιδιά την καλλιγραφία τους, έδιναν στο δάσκαλο την πλάκα, για να τη διορθώσει. Μετά τη διόρθωση ο δάσκαλος ζητούσε από τα παιδιά να την ξαναγράψουν. Επειδή πολλές φορές δεν είχαν σφουγγάρι, έσβηναν την πλάκα με τα δάχτυλα, αφού προηγουμένως τα έφτυναν. Από τότε επικράτησε η φράση: Φτου κι απ’ την αρχή.

Απ' έξω και ανακατωτά

Τα παιδιά μάθαιναν να δείχνουν και να λένε απ' έξω την αλφαβήτα. Οι δάσκαλοι, για να πειστούν πως τα παιδιά την ξέρουν καλά, τους έδειχναν τα γράμματα ανακατωμένα. Από τότε επικράτησε να λέμε γι' αυτόν που γνωρίζει κάτι καλά ότι το ξέρει απ' έξω και ανακατωτά.

Έχασε η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα

Η φράση ξεκινάει και γίνεται πολύ γνωστή από το παρακάτω τραγούδι, που γράφτηκε για το θρήνο της Πόλης:

«Γ' απάνω βήμα πάρθηκεν. Το κάτω ποκοιμάται.
Το μεσακό εστράγγισε, παιδιά, πάρθην η Πόλη.
Πήραν την Πόλη! Πήραν την! Πήραν και την Ασία.
Πήραν και την Άγια Σοφιά, το μέγα μοναστήρι.
Με τετρακόσια σήμαντρα, με εξήντα καλογέρους.
Κλαμμός, θραμμός, που γένηκε εκείνην την ημέρα !
Έχασε η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα»

Όταν έπεφτε μια πόλη, ύστερα από μεγάλη πολιορκία, οι στρατιώτες που έμπαιναν μέσα νικητές λαφυραγωγούσαν (έπαιρναν σαν λάφυρα) αντικείμενα, αλλά και παιδιά και γυναίκες, που τους πουλούσαν, και το κέρδος τους ήταν πολύ μεγάλο. Αλλού μαζεύανε τους άντρες, αλλού τις γυναίκες και αλλού τα παιδιά, που, κλαίγοντας, φωνάζαν τους γονείς τους.

Πλάκωσε η μαρίδα

Όταν κανείς ψαρεύει και ρίχνει την πετονιά του, πριν προφτάσει να πατώσει το βαρίδι, οι μαρίδες τρέχουν όλες μαζί και τρώνε το δόλωμα.

Έτσι και ο λαός μας ονομάζει μαρίδα τους μικρούς γαβριάδες, που μαζεύονται γύρω από κάθετι που κινεί την περιέργεια τους ή που θα δουν ότι κάτι μπορεί να βγει : “μαζεύτηκε γύρω η μαρίδα”.

Κι ακόμα η μαρίδα συναντιέται κοπαδιαστή μέσα στη θάλασσα και όταν οι ψαράδες την αντιληφθούν, φωνάζουν : πλάκωσε μαρίδα και ρίχνουν τα δίχτυα τους.

Άλλος πλήρωσε τη νύφη

Στην παλιά Αθήνα του 1843, επρόκειτο να συγγενέψουν με γάμο δύο αρχοντικές οικογένειες: Του Γιώργη Φλαμή και του Σωτήρη Ταλιάνη.

Ο Φλαμής είχε το κορίτσι και ο Ταλιάνης το αγόρι. Η εκκλησία, που θα γινόταν το μυστήριο, ήταν η Αγία Ειρήνη της Πλάκας.

Η ώρα του γάμου είχε φτάσει και στην εκκλησία συγκεντρώθηκαν ο γαμπρός, οι συγγενείς και οι φίλοι τους. Μόνο η νύφη έλειπε. Τι είχε συμβεί; Απλούστατα. Η κοπέλα, που δεν αγαπούσε το νεαρό Ταλιάνη, προτίμησε ν' ακολουθήσει τον εκλεκτό της καρδιάς της, που της πρότεινε να την απαγάγει.

Ο γαμπρός άναψε από την προσβολή, κυνήγησε την άπιστη να την σκοτώσει, αλλά δεν κατόρθωσε να την ανακαλύψει.

Γύρισε στο σπίτι του παρ' ολίγο πεθερού του και του ζήτησε τα δώρα που είχε κάνει στην κόρη του. Κάποιος όρος όμως στο προικοσύμφωνο, έλεγε πως ο,τιδήποτε κι αν συνέβαινε προ ή μετά το γάμο μεταξύ γαμπρού και νύφης “δε θα ξαναρχούτο τση καντοχή ουδενός οι μπλούσιες πραμάτιες και τα τζοβαΐρια όπου ανταλλάξασι οι

αρρεβωνιασμένοι”. Φαίνεται δηλαδή, ότι ο πονηρός γερο – Φλαμής ήξερε από πριν, τι επρόκειτο να συμβεί γι’ αυτό έβαλε εκείνο τον όρο.

Κι έτσι πλήρωσε ο φουκαράς ο Ταλιάνης τα δώρα του άλλου.

Από τότε οι παλαιοί Αθηναίοι, όταν γινόταν καμιά αδικία σε βάρος κάποιου, έλεγαν ότι “άλλος πλήρωσε τη νύφη”

Ο παπάς ευλογάει πρώτα τα γένια του

Ο λαός που τα βλέπει όλα και τίποτα δεν αφήνει, που να μην το σχολιάσει κι εδώ, παρατήρησε πως ο παπάς, όταν αρχίζει τη λειτουργία με το “Ευλογητός ο Θεός” κάνει το σταυρό του και ύστερα από συνήθεια, βάζει το χέρι του στο στήθος, εκεί όπου καταλήγουν και τα γένια του.

Ο λαός, λοιπόν νομίζει πως με την κίνηση αυτή, ο παπάς ευλογάει και τα γένια του. Έτσι η έκφραση αυτή μας τη μεταφέρανε στην καθημερινή ζωή και τη μεταχειριζόμαστε για τους συμφεροντολόγους.

Σήκωσε δικό του μπαϊράκι

Συχνά, ανάμεσα στους αρματωλούς του 1821, συνέβαιναν πολλά επεισόδια, παρεξηγήσεις και παραστρατήματα, που κατέληγαν τις περισσότερες φορές σε ένα θανάσιμο μίσος μεταξύ τους. Οι διαφορές τους αυτές προέρχονταν κυρίως από το ποιος θα αναλάμβανε το καπετανίκι.

Δηλαδή, ποιός θα γινόταν αρχηγός στις διάφορες αντάρτικες ομάδες των βουνών, όταν χήρευε καμιά θέση.

Φυσικά, οι παλιοί αρματωλοί, αδιαφορούσαν για κάτι τέτοια κι έμεναν μακριά από τους καβγάδες. Αλλά οι νεότεροι, που ήθελαν να δείξουν τις ικανότητες τους, επιζητούσαν με κάθε τρόπο να γίνουν αρχηγοί. Έριχναν λοιπόν, κλήρο μεταξύ τους και εκείνος που κέρδιζε, γινόταν αρχηγός της μιας ή της άλλης ομάδας. Αυτοί που έχαναν όμως δεν έμεναν διόλου ευχαριστημένοι.

Έτσι άρχιζαν να βάζουν διαβολές σε βάρος του καινούριου καπετάνιου και πολλές φορές το κατόρθωναν, με τον τρόπο αυτό, να πάρουν με το μέρος τους ορισμένα παλικάρια και να σηκώσουν το δικό τους μπαϊράκι.

Μπαϊράκι στα τούρκικα σημαίνει σημαία. Από τότε έμεινε η φράση “σήκωσε δικό του μπαϊράκι”, που τη λέμε για κάποιον που ξεφεύγει από τα καθιερωμένα.

Πήγαν για μαλλί και βγήκαν κουρεμένοι

Μια από τις πιο σκοτεινές εποχές που έζησε η Ελλάδα, ήταν όταν στα παράλια της έκαναν επιδρομές οι διάφοροι πειρατές, προπάντος, όμως οι Αλγερινοί που περνούσαν από το μαχαίρι όλα τα γυναικόπαιδα ή άρπαζαν τις όμορφες κοπέλες, για να τις πουλήσουν στα σκλαβοπάζαρά τους.

Στη Μήλο υπήρχαν τότε μεγάλα εργαστήρια ταπητουργίας, που έφτιαχναν χαλιά με ωραιότατα σχέδια με ένα ειδικό μαλλί. Τα χαλιά αυτά τα πουλούσαν πανάκριβα στους διάφορους πλούσιους της Πόλης, της Κύπρου ή της Βενετίας. Την εποχή εκείνη δρούσε στο Αιγαίο ένας φοβερός κουρσάρος, ο Αλή Μεμέτ Χαν. Μια νύχτα, βγήκε με τα παλικάρια του στη Μήλο, για να την κουρσέψει.

Οι πειρατές μπήκαν και στα εργαστήρια των χαλιών, που βρίσκονταν εκεί. Οι νησιώτες, όμως του πήραν είδηση, τους κύκλωσαν και του έπιασαν χωρίς αιματοχυσία. Αντί να τους σκοτώσουν, όμως τους ξύρισαν το κεφάλι και τα γένια και τους έστειλαν δώρο στον αυτοκράτορα του Βυζαντίου.

Από τότε έμεινε και ο λόγος που λέμε συχνά και σήμερα “Πήγαν για μαλλί και βγήκαν κουρεμένοι”.

Αλλουνού παπά ευαγγέλιο

Αυτή τη φράση την παίρνουμε από μια Κεφαλλονίτικη ιστορία.

Κάποιος παπάς σε ένα χωριουδάκι της Κεφαλλονιάς, αγράμματος, πήγε να λειτουργήσει σ' ένα άλλο χωριό, γιατί ο παπάς του χωριού είχε αρρωστήσει για πολύν καιρό.

Ο παπάς όμως, στο δικό του ευαγγέλιο, μια και ήταν αγράμματος, είχε βάλει δικά του σημάδια κι έτσι κατάφερε να το λέει.

Εδώ όμως, στο ξένο ευαγγέλιο, δεν υπήρχαν τα σημάδια, γιατί ο παπάς αυτού του χωριού δεν τα είχε ανάγκη, μια και ήταν μορφωμένος.

Άρχισε, λοιπόν, ο καλός μας να λέει το ευαγγέλιο που λέγεται την Κυριακή του Ασώτου.

Τότε κάποιος από το εκκλησίασμα του φώναξε, «Τί μας ψέλνεις εκεί παπά; Αυτό δεν είναι το σημερινό ευαγγέλιο!...»

«Εμ, τι να κάνω;», απάντησε αυτός, που κατάλαβε το λάθος του και προσπάθησε να το «μπαλώσει» όπως όπως.

«Αυτό είναι άλλου παπά ευαγγέλιο...».

Από τότε έμεινε αυτή η παροιμιώδης φράση, με την οποία εννοούμε ότι κάτι είναι άσχετο με κάτι άλλο, ή ότι κάποιος είναι αναρμόδιος για κάποιο θέμα.

Που σε πονεί και που σε σφάζει

Είναι μια φράση από τις πολλές που μας άφησε ο στρατηγός Μακρυγιάννης. Λέγεται πως από παιδί ο Μακρυγιάννης είχε τρομερή δύναμη.

Κάποτε, λοιπόν γέρος πια ο στρατηγός, χωρίς να το θέλει, σκούντισε κάποιον.

Εκείνος παρεξηγήθηκε και ρίχτηκε να χτυπήσει το Μακρυγιάννη, χωρίς βέβαια να ξέρει με ποιόν είχε να κάνει. Ο στρατηγός του ζήτησε τότε συγγνώμη, γιατί τον ακούμπησε άθελα του.

Ο παλικαράς, νομίζοντας πως ο γέρος φοβήθηκε, αποθρασύνθηκε. Αλλά ο Μακρυγιάννης, που δεν σήκωνε κάτι τέτοια, τον βούτηξε και τον έκανε του αλατιού λέγοντας του ... Διαόλου ψοφίμι, τώρα θα σου δείξω που σε πονεί και που σε σφάζει.

Σιγά τον πολυέλαιο

Βρισκόμαστε στα χρόνια του Όθωνα. Ο Βαυαρός βασιλιάς, που ντυνόταν με φουστάνελες και φέσι και στις πιο επίσημες εμφανίσεις του, μαζί με τη βασίλισσα Αμαλία οργάνωναν συχνά γιορτές στα ανάκτορα.

Η πιο διαλεχτή κοινωνία εκείνον τον καιρό ήταν, βέβαια οι επιζώντες και οι απόγονοι των αγωνιστών του 21, μαζί με τους ξένους αυλικούς, που ήρθαν στην Ελλάδα,

συνοδεύοντας τον Όθωνα. Το ότι στους απλούς αυτούς ανθρώπους ήταν άγνωστη η δυτική εθιμοτυπία, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, δε μείωνε καθόλου τη μεγαλοπρέπεια και την ομορφιά των συγκεντρώσεων ούτε την οικειότητα με τους ξένους αξιωματικούς, που ήταν πάντα θαυμαστές της ελληνικής εκδήλωσης.

Το κέφι λοιπόν έφθανε πολύ γρήγορα στο κατακόρυφο με τους ελληνικούς χορούς, που με ζήλο προσπαθούσαν να μάθουν οι ξένοι.

Οι γερο-λεβέντες παλιοί πολεμιστές, στον ενθουσιασμό τους, τραβούσαν κι άδειαζαν προς το ταβάνι τα κουμπούρια τους. Κι ακόμα σε καμιά γυροβολιά, όταν το απαιτούσε η φιγούρα του χορού, έβαζαν και το τσαρούχι, εκσφενδονίζοντας το προς τα πάνω. Αλλά τις αίθουσες των ανακτόρων τις φώτιζαν κρυστάλλινοι πολυέλαιοι κι κηροστάτες. Στο κρίσιμο λοιπόν αυτό σημείο ακουγόταν ψιθυριστά μια φιλική παραίνεση κάποιου γνωστού των ανακτόρων προς τον χορευτή “σιγά τον πολυέλαιον”.

Του μπήκαν ψύλλοι στ’ αφτιά

Οι Βυζαντινοί ήταν άφταστοι στο να εφευρίσκουν πρωτότυπες τιμωρίες. Όταν έπιαναν κάποιον να κρυφακούει, του έριχναν ζεματιστό λάδι στ’ αφτιά και τον κούφαιναν. Για τους «ωτακουστές» -όπως τους έλεγαν τότε αυτούς- ο αυτοκράτορας Ιουλιανός αισθανόταν φοβερή απέχθεια.

Μπορούσε να συγχωρέσει έναν προδότη, αλλά έναν «ωτακουστή» ποτέ. Ο ίδιος έγραψε έναν ειδικό νόμο γι’ αυτούς, ζητώντας να τιμωρούνται με μαρτυρικό θάνατο. Μα όταν τον έστειλε στη Σύγκλητο, για να τον εγκρίνει, εκείνη τον απέρριψε, γιατί θεώρησε ότι το αμάρτημα του «ωτακουστή» δεν ήταν και τόσο μεγάλο.

Είπαν δηλαδή -οι Σύγκλητικοί- ότι η περιέργεια είναι φυσική στον άνθρωπο και ότι αυτός που κρυφακούει, είναι, απλώς, περιέργος. Μπορεί να κάνει την κακή αυτή πράξη, αλλά χωρίς να το θέλει. Έτσι βρήκαν την ευκαιρία να καταργήσουν και το καυτό λάδι και ζήτησαν να τους επιβάλλεται μικρότερη ποινή.

Ο Ιουλιανός θύμωσε, μα δέχτηκε να αλλάξουν το σύστημα της τιμωρίας με κάτι άλλο που, ενώ στην αρχή φάνηκε αστείο, όταν μπήκε σε εφαρμογή, αποδείχθηκε πως ήταν αφάνταστα τρομερό.

Έβαζαν δηλαδή στ’ αφτιά του ωτακουστή... ψύλλους! Τα ενοχλητικά ζώφια, έμπαιναν βαθιά στο λαβύρινθο του αφτιού κι άρχιζαν να χοροπηδούν, προσπαθώντας να βρουν την έξοδο.

Φυσικά, ο δυστυχισμένος που δοκίμαζε αυτή την τιμωρία, έφτανε πολλές φορές να τρελαθεί.

Από τότε, ωστόσο, έμεινε η φράση «του μπήκαν ψύλλοι στ’ αφτιά», που σήμερα έφτασε να σημαίνει, ότι μου μπαίνουν υποψίες στο μυαλό για κάτι.

Ακόμα δεν τον είδανε και Γιάννη τον βαφτίσανε

Ο Αγγελάκης Νικηταράς, παράγγειλε κάποτε του Κολοκοτρώνη -που ήταν στενός του φίλος- να κατέβει στο χωριό, για να βαφτίσει το μωρό του.

Ο Νικηταράς τού παράγγειλε ότι το παιδί επρόκειτο να το βγάλουν Γιάννη, αλλά για να τον τιμήσουν, αποφάσισαν να του δώσουν τ’ όνομά του, δηλαδή Θεόδωρο.

Ο θρυλικός Γέρος του Μοριά απάντησε τότε, πως ευχαρίστως θα πήγαινε μόλις θα «έκλεβε λίγον καιρό», γιατί τις μέρες εκείνες έδινε μάχες.

Έτσι θα πέρασε ένας ολόκληρος μήνας σχεδόν κι ο Κολοκοτρώνης δεν κατόρθωσε να πραγματοποιήσει την υπόσχεση που είχε δώσει.

Δεύτερη, λοιπόν, παραγγελία του Νικηταρά. Όσπου ο Γέρος πήρε την απόφαση και με δύο παλικάρια του κατέβηκε στο χωριό. Αλλά μόλις μπήκε στο σπίτι του φίλου του, δεν είδε κανένα μωρό, ούτε καμιά προετοιμασία για βάφτιση.

Τι είχε συμβεί: Η γυναίκα του Νικηταρά ήταν στις μέρες της να γεννήσει. Επειδή όμως, ο τελευταίος ήξερε πως ο Γέρος ήταν απασχολημένος στα στρατηγικά του καθήκοντα και πως θ' αργούσε οπωσδήποτε να τους επισκεφτεί -οπότε θα είχε γεννηθεί πια το παιδί- τού παράγγελε και τού ξαναπαράγγελε προκαταβολικά για τη βάφτιση.

Όταν ο Κολοκοτρώνης άκουσε την...απολογία του Νικηταρά, ξέσπασε σε δυνατά γέλια και φώναξε:

– Ωχού! Μωρέ, ακόμα δεν τον είδανε και Γιάννη τον βαφτίσανε!

Και οι τοίχοι έχουν αφτιά

Από τα αρχαιότατα χρόνια και ως τον Μεσαίωνα, η άμυνα μιας χώρας εναντίον των επιδρομέων, ήταν κυρίως τα τείχη που την κύκλωναν.

Τα τείχη αυτά χτιζόντουσαν, συνήθως, με τη βοήθεια των σκλάβων και των αιχμαλώτων που συλλαμβάνονταν στις μάχες. Οι μηχανικοί, όμως, ανήκαν απαραίτητα στο στενό περιβάλλον του άρχοντα ή του βασιλιά, που κυβερνούσε τη χώρα.

Τέτοιοι πασίγνωστοι μηχανικοί, ήταν ο Αθηναίος Αριστόθουλος -ένας από αυτούς που έχτισαν τα μεγάλα τείχη του Πειραιά-, ο Λαύσακος, που ήταν στενός φίλος του Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου και ο Ναρσής, που υπηρετούσε κοντά στο Λέοντα τον Σγουρό.

Όταν ο τελευταίος, κυνηγημένος από τους Φράγκους κλείστηκε στην Ακροκόρινθο, ο Ναρσής τού πρότεινε ένα σχέδιο φρουρίου, που έγινε αμέσως δεκτό.

Το χτίσιμό του κράτησε ολόκληρο χρόνο κι όταν τέλειωσε, αποδείχτηκε πράγματι πως ήταν απόρθητο

Στα τείχη του φρουρίου ο Ναρσής έκανε και μια καινοτομία εκπληκτική για την εποχή του. Σε ορισμένα σημεία, τοποθέτησε μερικούς μυστικούς σωλήνες από κεραμόχωμα, που έφταναν, χωρίς να φαίνονται, ως κάτω στα υπόγεια, το οποία χρησίμευαν για φυλακές.

Όταν κανείς,λοιπόν, βρισκόταν πάνω στις επάλξεις του πύργου, από 'κει ψηλά μπορούσε ν' ακούσει από μέσα από τους σωλήνες, ό,τι λεγόταν από τους αιχμαλώτους, που ήταν κλεισμένοι εκεί. Ήταν, ας πούμε, ένα είδος...ακουστικών...της εποχής τους. Τότε τα έλεγαν «ωτία».

Τον έπιασαν στα πράσα

Μόλις η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, κάποιος Θεόδωρος Καρράς έφτιαξε μια συμμορία κακοποιών, που ρήμαζαν τα σπίτια και τα μαγαζιά. Η αστυνομία τούς κυνηγούσε να τους πιάσει, μα ποτέ δεν το κατόρθωνε. Ο Καρράς είχε γίνει αληθινό φόβητρο των κατοίκων. Την εποχή εκείνη στην Κολοκυνθού των Αθηνών κατοικούσε ο παπά-Μελέτης, που έλεγαν ότι είχε φλουριά με το τσουβάλι.

Αν και περασμένης ηλικίας, η καταπληκτική του δύναμη έκανε εντύπωση σε όλους. Το σπιτάκι που έμενε, ήταν τριγυρισμένο με περιβόλι από πράσα.

Μια νύχτα ο παπάς πετάχτηκε από τον ύπνο του. Του φάνηκε πως είδε στο περιβόλι του κάποια σκιά, που κινούταν ύποπτα μέσο στα πράσα. Άφοβος καθώς ήταν, πήγε προς τα κει και μ' ένα πήδημα γράπωσε από τον σβέρκο -ποιον άλλον;- τον περίφημο Καρρά, που τον παρέδωσε στην αστυνομία.

Ο κακοποιός ομολόγησε γρήγορα τους συνεργάτες του, που πιάστηκαν κι αυτοί.

Απ' αυτό το γεγονός προέκυψε και η φράση «τον έπιασαν στα πράσα», που σημαίνει επ' αυτοφόρω σύλληψη.

Κατέβηκε από τα Γκράβαρα

Όταν κάποιος μάς φαίνεται ... ξεροκέφαλος , λέμε συνήθως , ότι ” κατέβηκε από τα Κράβαρα ” .

Κάποτε αρκετά χρόνια πριν την Επανάσταση του '21 , στη Ναύπακτο , ξεσηκώθηκαν τολμηρά παλικάρια , ανέβηκαν στο βουνό και δημιούργησαν ένα ισχυρό καπετανάτο.

Οι Αρβανίτες τους έτρεμαν . Ωστόσο μια μέρα αποφάσισαν να τους χτυπήσουν με μεγάλες δυνάμεις , για να τους βγάλουν απ' τη μέση .

Αλλά όταν άρχισε η μάχη , οι Έλληνες τούς επιτεθήκανε με καταπληκτική ορμή , φωνάζοντας συγχρόνως : ” Στην κέρα βαρήτε ! ” .

Η λέξη ” κέρα ” , που σημαίνει κεφάλι , ήταν πολύ της μόδας , παρμένη από τα θρησκευτικά βιβλία . Ο λαός, λοιπόν , όλους αυτούς που φώναζαν ” στην κέρα βαρήτε ” τους ονόμασε τιμητικά – με μια μικρή παραλλαγή ” Κραβαρίτες ” .

Και με τον καιρό , η Ναύπακτος πήρε την ανεπίσημη ονομασία [Γ]Κράβαρα .

Κάνει την πάπια

Στη βυζαντινή εποχή, αυτός που κρατούσε τα κλειδιά του παλατιού -ο κλειδοκράτορας δηλαδή- ονομάζονταν Παπίας.

«Ο Παπίας με τα του Εταιριάρχου αυτοπροσώπως ήνοιγον και έκλειον απάσας τας εις το παλάτιον εισόδους». Τώρα για ποιο λόγο τον έλεγαν έτσι, παραμένει άγνωστο.

Ωστόσο με τον καιρό, το όνομα αυτό έγινε τιμητικός τίτλος, που δινόταν σε διάφορους έμπιστους αυλικούς. Ο Πάπιας είχε το δικαίωμα να παρακάθεται στο ίδιο τραπέζι με τον αυτοκράτορα, να κουβεντιάζει μαζί του και να διασκεδάζει στα συμπόσια του.

Κάποτε -όταν αυτοκράτορας ήταν ο Βασίλειος Β`- Παπίας του παλατιού έγινε ο Ιωάννης Χανδρινός, άνθρωπος με σκληρά αισθήματα, ύπουλος και ψεύτης. Από τη στιγμή που ανέλαβε καθήκοντα κλειδοκράτορα, άρχισε να διαβάλλει τους πάντες - ακόμη και τον αδελφό του Συμεώνα – στον αυτοκράτορα.

Έτσι, κατάντησε να γίνει το φόβητρο όλων. Όταν κανείς του παραπονιόταν πως τον αδίκησε, ο Χανδρινός προσποιούταν τον έκπληκτο και τα μάτια του ...βούρκωναν υποκριτικά. – «Είσαι ο καλύτερος μου φίλος, του έλεγε. Πώς μπορούσα να πω εναντίον σου στον αυτοκράτορα;».

Η διπροσωπία του αυτή έμεινε κλασική στο Βυζάντιο. Γι' αυτό, από τότε, όταν κανείς πιανόταν να λέει κανένα ψέμα στη συντροφιά του ή να προσποιείται τον ανήξερο, οι φίλοι του του έλεγαν ειρωνικά: «Ποιείς τον Παπίαν»... Φράση που έμεινε ως τα χρόνια μας με μια μικρή παραλλαγή.

Καρφί δεν του καίγεται

Όσο οι Τούρκοι έζωναν στενότερα την Κωνσταντινούπολη, τόσο οι Βυζαντινοί πρόσεχαν και οχύρωναν την Πελοπόννησο, για να την έχουν σαν καταφύγιο. Όταν ήρθε να καλογερέψει εδώ ο αυτοκράτορας Ιωάννης Καντακουζηνός, περιγράφει το Μυστρά «Σκυθίας ερημότερον». Οι επιδρομές των Σαρακηνών, οι πόλεμοι των Ελλήνων με τους Φράγκους της Αχαΐας και η αιώνια φαγωμάρα των τοπικών αρχόντων, είχαν καταστρέψει ολότελα τον τόπο.

Κανείς δεν μπορούσε να βγει από το σπίτι του ούτε μέρα ούτε νύχτα, χωρίς να βαστά όπλα. Οι Παλαιολόγοι έβαλαν τάξη, ειρήνεψαν τα μέρη και με το Μυστρά, που έφτασε να `χει σαράντα χιλιάδες κατοίκους, ζωντάνεψαν τον ελληνισμό εκείνους τους χρόνους.

Παρ' όλ' αυτά ολόκληρη η Πελοπόννησος κι ο Μυστράς μαζί, λίγο έλειψε να επαναστατήσουν, όταν τη θέση του γενικού τοποτηρητή πήρε ο Δημήτριος Παντεχνής, άνθρωπος που παρίστανε το θαυματοποιό. Πραγματικά, ο Παντεχνής φαίνεται πως γνώριζε την τέχνη του ταχυδακτυλουργού, γιατί πολλοί σύγχρονοι του αναφέρουν πως έκανε καταπληκτικά πράγματα.

Κι ένα απ' όλα είναι, ότι εξαφάνιζε νομίσματα και χρυσαφικά μόλις τ' άγγιζε και κατηγορούσε κατόπιν τους άλλους για κλέφτες. Επειδή έκανε πολλά τέτοια, ο λαός αποφάσισε να τον τιμωρήσει με την ποινή της παραμόρφωσης. Δηλαδή, μ ένα πυρακτωμένο καρφί, έκαναν στο πρόσωπο του τιμωρούμενου διάφορα σημάδια.

Το καρφί, όμως, που έφεραν για να παραμορφώσουν τον Παντεχνή, παρόλο που το έβαλαν σε δυνατή φωτιά και το άφησαν εκεί πολλή ώρα, παρέμεινε τελείως κρύο. Το παράξενο αυτό φαινόμενο τόσο πολύ τρόμαξε το πλήθος, ώστε τον παράτησε κι έφυγε λέγοντας «το καρφί δεν του καίγεται», για να μείνει από τότε η παροιμιώδης φράση: «Καρφί δεν του καίγεται», που στην επέκταση της τη λέμε και για τα άτομα εκείνα που αδιαφορούν για τον πλησίον τους.

Από την Πόλη έρχομαι και στην κορφή κανέλα

Ίσως η χαρακτηριστικότερη πρόταση για την περιγραφή της ασυναρτησίας. Σύμφωνα με ιστορικές μαρτυρίες, η πραγματική μορφή της φράσης είναι: “Από την Πόλη έρχομαι και στην κορφή καν' έλα”, που σημαίνει: έρχομαι από την Κωνσταντινούπολη και σε προσκαλώ να έρθεις στην κορυφή.

Αποτελούσε μήνυμα των Σταυροφόρων, όταν επέστρεφαν από την κατακτημένη πλέον Κωνσταντινούπολη και καθόριζαν ως σημείο συνάντησης τους την κορυφή του λόφου.

Αλά μπουρνέζικα

Όταν μας μιλάει κάποιος και θέλουμε να του πούμε πως δεν καταλαβαίνουμε τι μας λέει, τότε του λέμε πως μιλάει...αλά μπουρνέζικα.
Πολλοί νομίζουν, πως είναι μια λέξη (αλαμπουρνέζικα). Είναι όμως δύο λέξεις.

Μπουρνέζικα, λοιπόν, είναι η γλώσσα που μιλάνε ακόμα, σε μια περιοχή του Σουδάν, όπου ζει η φυλή Μπουρνού.

Η γλώσσα αυτή ήρθε στην Ελλάδα κατά την Επανάσταση του 1821, με την φυλή των Μπουρνού η οποία αποτελούσε τμήμα του εκστρατευτικού σώματος του Αιγύπτιου στρατηγού Ιμπραήμ.

Καθώς η αραβική γλώσσα είναι αρκετά δύσκολη και μάλιστα στις διαλέκτους της, σε μας τους Έλληνες, λοιπόν δίκαια, όσα θ' ακούγαμε από αυτούς, θα φαίνονταν «αλά μπουρνέζικα», δηλαδή ακατανόητα.

Ψωροκώσταινα

Στα 1821 καταστράφηκε η πόλη των Κυδωνιών μετά από την αποτυχημένη επαναστατική κίνηση που επιχειρήθηκε, ο πληθυσμός της σφάχτηκε και το σύνολό του εγκατέλειψε την όμορφη πόλη με ντόπια ή Ψαριανά καράβια, στην χαλασιά αυτή κατάφερε να σωθεί η ΠΑΝΩΡΑΙΑ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ, όμορφη αρχόντισσα με πολύ περιουσία, ο άντρας της που ήταν πάμπλουτος έμπορος και τα παιδιά της τα έσφαξαν μπρος τα μάτια της οι Τούρκοι, σώθηκε λοιπόν πάνφτωχη και ολομόναχη στα Ψαρά, εκεί οι συντοπίτες της και κυρίως ο Βενιαμίν ο Λέσβιος (δάσκαλος της Ακαδημίας των Κυδωνιών) την βοήθησαν.

Η Πανωραία σύντομα άφησε τα Ψαρά και πήγε στην πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους, το Ναύπλιο, όπου και για να ζήσει ξενόπλενε και πολλές φορές δεχόταν το έλεος και την συμπόνια των συνανθρώπων της, η ίδια τόσο πολύ υπέφερε που παραμέλησε εντελώς την εμφάνιση της. Αυτή όμως η κουρελιασμένη γυναίκα έκρυβε μέσα της την αρχόντισσα και κυρίως την πατριώτισσα.

Στα 1826 γίνηκε έρανος στο Ναύπλιο για να βοηθήσουν το μαχόμενο Μεσολόγγι, έτσι στήθηκε στη κεντρική πλατεία ένα τραπέζι και οι υπεύθυνοι του εράνου ζητούσαν από τους καταστραμμένους, πεινασμένους και χαροκαμένους Έλληνες να βάλουν πάλι το χέρι στην τσέπη για να βοηθήσουν τους μαχητές και τους αποκλεισμένους του Μεσολογγίου, αλλά ποιος είχε και ποιος θα έδινε από αυτό το φτωχομάνι κανείς δεν πλησίαζε το τραπέζι, όλων τα σπίτια δύσκολα τα έφερναν πέρα.

Τότε η φτωχότερη όλων η χήρα Χατζηκώσταινα έβγαλε το ασημένιο δαχτυλίδι από το δάχτυλό της και ένα γρόσι που είχε στην τσέπη της και τα ακούμπησε στο τραπέζι της ερανικής επιτροπής. «ΤΟ ΔΙΛΕΠΤΟ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ» ξύπνησε την συνείδηση των πεινασμένων και κάποιος φώναξε «Δέστε η πλύστρα Ψωροκώσταινα πρώτη πρόσφερε τον οβολό της». Αμέσως το φιλότιμο ηλέκτρισε τους φτωχούς και το τραπέζι γέμισε λίρες, γρόσια και χρυσαφικά. Πάντως από αυτή την ιστορία δύο

πράγματα έμειναν πρώτα μαζεύτηκαν χρήματα για το Μεσολόγγι και δεύτερον η Πανωραία έγινε μια γνωστή στο Ναύπλιο σαν Ψωροκώσταινα.

Η πλύστρα Πανωραία όμως δεν έδινε μόνο μαθήματα πατριωτισμού αλλά και ανθρωπιάς, το ελάχιστο εισόδημά της το μοιραζόταν με ορφανά παιδιά αγωνιστών και όταν ο Καποδίστριας ίδρυσε ορφανοτροφείο προσφέρθηκε γριά πιά και με σαλεμένο τον νου από τον πόνο και τις στερήσεις να πλένει τα ρούχα των ορφανών χωρίς καμιά αμοιβή.

ΛΕΒΕΝΤΙΑ ,αλλά μόνο έτσι τα έθνη προχωράνε.Να πως έγινε πανελλήνια γνωστό το παρατσούκλι της Πανωραίας :

Στην εποχή του Καποδίστρια σε μια συνεδρίαση της Συνέλευσης, κάποιος παρομοίασε το Ελληνικό Δημόσιο με την Ψωροκώσταινα, ο συσχετισμός άρεσε και κάθε φορά που αναφέρονταν στο θέμα του Δημοσίου το ονόμαζαν «Ψωροκόσταινα». Αργότερα οι Βαβαροί προκειμένου να χλευάσουν το Ελληνικό κράτος για την φτώχεια του και την οπισθοδρομικότητά του ονόμασαν υβριστικά «Ψωροκώσταινα» την Ελλάδα.

Χαρακτηρισμός που όσοι γνωρίζουν την ιστορία δεν τους θίγει διότι η Ψωροκώσταινα θα έπρεπε να ονομαζόταν Λεβεντοκώσταινα

Έβαλε το κεφάλι του στον ντορβά...

Ο ντορβάς είναι το σακούλι μέσα στο οποίο οι χωρικοί έβαζαν διάφορα πράγματα. Στην Βυζαντινή εποχή όταν οι νησιώτες έπιαναν κάποιον ληστή,εγκληματία,πειρατή,του έκοβαν το κεφάλι,το έβαζαν μέσα σε έναν ντορβά,παστωμένο,για να μην μυρίζει άσχημα όταν αρχίσει να σαπίζει και το έστελναν στην Κωνσταντινούπολη.

Το έθιμο αυτό έμεινε αργότερα και επί τουρκοκρατίας,αλλά και στα πρώτα ελληνικά χρόνια μετά από την Επανάσταση,περίοδος που υπήρχαν πάρα πολλοί ληστές. Όταν ο επικηρυγμένος σκοτωνόταν από άλλο άτομο,αυτός του έκοβε το κεφάλι,το έβαζε σε ντορβά (ντορβάς=μικρός σάκος στα τούρκικα),το παρέδιδε στις Αρχές κι έπαιρνε την επικήρυξη, ή αν ήταν και ο ίδιος ληστής μπορούσε να πάρει αμνηστία...

Για να επικηρυχθεί λοιπόν κάποιος,σήμαινε πως εκτέθηκε τόσο πολύ απέναντι στις Αρχές,τόσο, που να καταντήσει το κεφάλι του,να μπει στον ντορβά στην περίπτωση που τον έπιαναν.

Η έκφραση λέγεται συνήθως σήμερα για κάποιον που τα παίζει όλα για όλα...

Κροκοδείλια δάκρυα

Ο κροκόδειλος όταν θέλει να ξεγελάσει το θύμα του, κρύβεται πίσω από κανένα βράχο ή δέντρο κι αρχίζει να βγάζει κάτι παράξενους ήχους, που μοιάζουν καταπληκτικά με κλάμα μωρού παιδιού.

Συγχρόνως -ίσως από την προσπάθεια που βάζει για να... κλάψει- τρέχουν από τα μάτια του άφθονα και χοντρά δάκρυα. Έτσι, αυτοί που τον ακούν, νομίζουν ότι πρόκειται για κανένα παιδάκι που χάθηκε και τρέχουν να το βοηθήσουν...

Ο κροκόδειλος επιτίθεται τότε, ξαφνικά και κάνει τη δουλειά του.

Στην αρχαία Ελλάδα ο κροκόδειλος ήταν άγνωστος. Οι Φοίνικες, όμως, έμποροι, που έφταναν στα λιμάνια της Κορίνθου και του Πειραιά, μιλούσαν συχνά για τα διάφορα εξωτικά ζώα, τα πουλιά και τα ερπετά της πατρίδας τους, που άφηναν κατάπληκτους τους ανίδεους Έλληνες και τους γέμιζαν με τρόμο και θαυμασμό.

Φαίνεται ωστόσο, ότι ο κροκόδειλος τους έκανε περισσότερη εντύπωση, κυρίως με το ψευτοκλάμα του, αφού ένας νεαρός ποιητής, ο Φερεκίδης, έγραψε κάποτε το παρακάτω επίγραμμα:

«Εάν η γη ήθελε να συλλάβει εκ των δακρύων της γυναικός, εκάστη ρανίς των θα εγέννα κροκόδειλον».

Παρόλο, λοιπόν, που στην Ελλάδα δεν υπήρχαν κροκόδειλοι, τα «κροκοδείλια δάκρυα», που λέμε σήμερα γι' αυτούς που ψευτοκλαίνε, είναι φράση καθαρά αρχαία ελληνική.

Δεν έμεινε ρουθούνι...

Στον Μεσαίωνα επικρατούσε η συνήθεια να κόβουν οι νικητές στρατηγοί τα αυτιά και τις μύτες των εχθρών τους, που είχαν πέσει στις μάχες... Αυτά τα "τρόπαια", τα έβαζαν μέσα σε σάκους και τα έστελναν στο κέντρο, για να γίνει γνωστό το μέγεθος της νίκης..!

Ο χρονικογράφος Γεώργιος Κερδηνός αναφέρει πως ο στρατηγός Γεώργιος Μανιακής, αφού σκότωσε πολλούς Άραβες: "Χιλίους απ' εμπρός εσκότωσεν και μύριους απ' οπίσω, εννιά κοφίνα φόρτωσεν ωτία και μυτία.."

Δηλαδή δεν έμεινε κατ' αυτόν τον τρόπο άκοφτο ρουθούνι... Έτσι εξηγείται η σημερινή φράση: "δεν έμεινε ρουθούνι...", ενώ στην Μυτιλήνη λένε "δεν έμεινε μύτη"...

Έφαγε το ξύλο της χρονιάς του...

Στο Μεσαίωνα, οι περισσότεροι μαθητές προτιμούσαν να το σκάνε από τις τάξεις τους, παρά να πηγαίνουν στα μαθήματά τους. Οι δάσκαλοι πάλι, ήταν σωστοί δεσμοφύλακες. Όταν ένας μαθητής δεν ήξερε ν' απαντήσει σε μια ερώτησι, δενόταν χειροπόδαρα και μεταφερόταν στα υπόγεια του σχολείου, όπου έκανε συντροφιά με τους ποντικούς...! Άλλοτε πάλι τον έγδυναν και τον άφηναν ώρες στο κρύο. Στην πρώτη σειρά ήταν το ξύλο. Με κάτι ειδικές βέργες, ο δάσκαλος έπιανε το παιδί, τού έβγαζε τα παπούτσια και το χτυπούσε κάτω από τις πατούσες. Τα απάνθρωπα αυτά μαρτύρια, γίνονταν σε όλα τα σχολεία της Ευρώπης. Στην Αγγλία καταργήθηκαν μόλις τον 18ο αιώνα... Γι' αυτό όμως και ο κόσμος έμεινε αγράμματος...

Τα παιδιά προτιμούσαν να το σκάνε όχι μόνο από τα σχολεία αλλά και από τα σπίτια τους. Στο τέλος καταντούσαν κλέφτες, αλήτες και πολλές φορές εγκληματίες... Στο Βυζάντιο οι δάσκαλοι ήταν σχεδόν όλοι καλόγεροι και παπάδες. Φυσικά έδερναν κι αυτοί τους μαθητές, αλλά μόνο μια φορά τον χρόνο. Δηλαδή τον Αύγουστο που σταματούσαν τα μαθήματα -για να ξαναρχίσουν πάλι τον Σεπτέμβριο- κάθε μαθητής ήταν υποχρεωμένος να περάσει από τον παιδονόμο για να φάει..το ξύλο του!

Έτσι είχαν την εντύπωση ότι τον ένα μήνα που θα έλειπαν από το σχολείο θα ήταν φρόνιμοι... Απ' αυτό βγήκε η φράση: "Έφαγε το ξύλο της χρονιάς του", που την λέμε φυσικά όταν κάποιος τις έφαγε για τα καλά...!!!

Αυτός χρωστάει της Μιχαλούς....

Στα χρόνια του Όθωνα, βρισκόταν σε κάποιο σοκάκι στο Ναύπλιο η ταβέρνα της Μιχαλούς. Παραδόπιστη και εκμεταλλεύτρια, από τον καιρό που πέθανε ο άντρας της, είχε μια περιορισμένη πελατεία, που τους έκανε πιστωση για ένα χρονικό διάστημα, μετά το τέλος του οποίου έπρεπε να εξοφληθεί ο λογαριασμός. Αλίμονο σε κείνον που δε θα ήταν συνεπής, η Μιχαλού, κυριολεκτικά τον εξευτέλιζε. Ανάμεσα σε αυτούς τους οφειλέτες ήταν και ένας ευσυνείδητος, που του ήταν αδύνατο να βρει τρόπο να την εξοφλήσει, γιατί δεν είχε εκείνο τον καιρό δουλειά. Μέρα και νύχτα γύριζε ο άνθρωπος τους δρόμους παραμιλώντας. Όταν κάνεις ρωτούσε να μάθει τι είχε ο άνθρωπος αυτός, απαντούσαν : « αυτός χρωστάει της Μιχαλούς ».